

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 4/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 25. august 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Mille Haslund Mellbye
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas delvis til følge. Skadelidte tilkjennes
65 % av full kompensasjon.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i ██████████ i to kontingenter i perioden mai ██████████ til mai ██████████. Skadelidte har beskrevet belastende hendelser fra tjenesten.

Etter tjenesten fikk skadelidte fast tilsetning i Forsvaret og tok et år på krigsskolen. Skadelidte jobbet i Forsvaret til årsskiftet ██████████. Deretter jobbet han i en større norsk bedrift i halvannet år som leder på et vedlikeholdsverksted. Han skal ha merket at han ikke taklet stress lenger, og likte ikke å samarbeide med andre. Videre var han mer rastløs og isolerte seg. Etter jobben på vedlikeholdsverkstedet, begynte han som lærer på yrkesfag. I denne jobben skal han også ha følt seg svært rastløs, at han hadde mindre tålmodighet og dårlige samarbeidsevner. I oktober ██████████ starter han å jobbe på ██████████, og fungerte veldig bra lenge etter dette. Samtidig overtok han familiegården.

I ██████████ skiftet skadelidte den ene hoften. Fra august 2013 har han vært 50 % sykemeldt som følge av hofteproblemene.

Statens pensjonskasse (SPK) har tidligere tilkjent skadelidte kr. 322.030,- i billighetserstatning basert på en varig medisinsk invaliditet i intervallet 15-34 % fastsatt av skadelidtes fastlege Tor Bekkevar. I forbindelse med krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen, innhentet SPK en spesialisterklæring fra psykolog Trond Ivar Hegge. Erklæringen er avgitt 29. april 2014.

Hegge vurderer at skadelidte ikke har diagnosen PTSD. Skadelidtes plager er i følge Hegge primært preget av søvnplager, irritasjon, depressive tanker og agorafobi. Han vurderer at skadelidte lider av F40.0 agorafobi uten panikkklidelse, samt sekundært, F40.1 Sosial fobi. I vurderingen av om det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og FN-tjenesten, skriver Hegge at det er mindre enn 50 % sannsynlighet for årsakssammenheng. Etter psykolog Heggens vurdering er hoveddelen av skadelidtes psykiske plager en følge av hans fysiske plager. Skadelidtes medisinske invaliditet grunnet psykiske årsaker som har sitt opphav i ██████████-tjenesten, vurderer Hegge å ligge på et sted under 15 %. Hegge vurderer at skadelidte fungerer begrenset i arbeid på grunn av hans somatiske lidelser, og at hans psykiske plager har hatt liten innvirkning på dette. Videre vurderer Hegge det ikke som sannsynlig at skadelidte vil ha en varig ervervsmessig funksjonsnedsettelse pga. de psykiske påkjenningene han var utsatt for i ██████████.

SPK henvendte seg til Hegge etter at hans erklæring var avgitt, for å klargjøre noen forhold i erklæringen. Hegge avga derfor en tilleggserklæring 21. august 2014, hvor han kom til en annen konklusjon. Han uttalte i den sammenheng:

«Jeg ønsker å presisere at det synes å være klar sammenheng mellom hans psykiske plager og det han opplevde i ██████████. Det er riktig som du spør om i e-posten, at jeg trodde at tjenesten måtte være hovedårsaken til hans psykiske plager i dag. Ut fra det symptombildet han presenterte under våre møter synes senere og andre påkjenninger å prege ham i større grad enn ettervirkningen av

påkjenningene fra tjenestegjøringen i [REDACTED]. Slik han fremstår som person med stor vilje og evne til å stå på og til å holde vanskelige tanker og følelser unna, er det overveiende sannsynlig at han har holdt mye unna i lang tid- Uten den aktuelle tjenesten ville han antakelig mestret livets senere påkjenninger langt bedre enn han har gjort. De ville i hvert fall ikke påvirket ham i slik grad som de gjør. Jeg har derfor ingen problemer med å skrive under på at det er overveiende sannsynlig at opplevelser fra tjenestegjøringen har påvirket hans psykiske helse og således er en nødvendig årsak til hans problemer med å fungere."

Den sakkyndige anser at tjenesten har forårsaket et tap av omtrent 33 % av skadelidtes arbeidsevne.

Skadelidte fikk ved SPKs vedtak av 7. oktober 2014 avslag på søknad om kompensasjon etter forskrift om særskilt kompensasjon Del I og Del II. SPK fant at skadelidte hadde en psykisk belastningslidelse som følge av tjenesten, men avsto krav om kompensasjon under henvisning til at det ikke er sannsynliggjort at skadelidtes psykiske belastningsskade har medført reduksjon i hans ervervsevne. Advokat Tuflått har i brev av 14. november 2014 påklaget vedtaket på vegne av skadelidte. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at skadelidte hevder at han som følge av de psykiske plagene har fått nedsatt sin ervervsevne og at dette har gitt seg utslag i at han ikke har fått den karriere og lønnsutvikling han ville hatt dersom han ikke var blitt skadet. Det anføres at de psykiske plagene knyttet til tjenesten i [REDACTED] er tilstrekkelige og nødvendige betingelser for hans nedsatte ervervsevne. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidte møtte for nemnda sammen med sin advokat. SPK var også tilstede i møtet.

2. Nemndas vurdering

Det rettslige grunnlaget for rett til kompensasjon etter forskriften er at det foreligger en varig psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonal operasjon, jf. forskriften § 3. Det er videre et vilkår at den tjenesteutløste psykiske skaden har medført en varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte. Det legges til grunn at skadelidte er påført en varig psykiske belastningsskade som følge av tjenesten i [REDACTED].

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele eller deler av skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Det må foreligge både faktisk og rettslig årsakssammenheng.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

Spørsmålet i saken slik det fremstår for nemnda, er om den psykiske belastningsskaden har begrenset eller forhindret skadelidte i å ha den karriereutvikling som han med overveiende sannsynlighet ville hatt dersom den psykiske skaden tenkes borte. Skadelidte arbeider pr i dag i redusert stilling som tømmer ved [REDACTED] i tillegg til at han har overtatt familiegården og i den forbindelse har etablert et enkeltmannsforetak.

SPK har i sitt vedtak vist til at skadelidte har drevet et enkeltmannsforetak ved siden av sitt arbeid som tømrer ved [REDACTED], og at dette innebærer at skadelidte ikke har en redusert ervervsevne. SPK har videre lagt til grunn at skadelidte har redusert sin stilling hos [REDACTED] samtidig som han trappet opp sin næringsvirksomhet. Etter nemndas syn er dette ikke underbygget i den foreliggende dokumentasjonen. Enkeltmannsforetaket er etablert i forbindelse med at skadelidte har overtatt familiegården. Næringsoppgavene for enkeltmannsforetaket tilsier at det ikke har vært noen arbeidsinnsats av betydning fra skadelidtes side. Nemnda legger videre til grunn at skadelidte uansett ville overtatt driften av familiegården. Nemnda finner dermed ingen sammenheng mellom innsatsen i enkeltmannsforetaket og hans reduserte stilling ved [REDACTED].

For nemnda fremstår skadelidtes psykiske belastningsskade som den sannsynlige årsak til at han i dag er i en redusert stilling ved [REDACTED]. Skadelidte har for nemnda forklart at han ønsket å fortsette i sin jobb i Forsvaret etter tjenesten, og at han forsøkte seg i flere stillinger i Forsvaret før han sluttet. Etter nemndas syn er det skadelidtes psykiske lidelser som medførte at han ikke klarte å opprettholde sitt arbeid i Forsvaret, og at han av den grunn søkte seg til et lavere lønnet yrke som lærer. Nemnda viser i den forbindelse til at bakgrunnen for at skadelidte sluttet i Forsvaret, er forenlig med skadelidtes symptomer på psykiske belastningsskade fra tjenesten. Det fremstår som overveidende sannsynlig at skadelidtes psykiske lidelser medførte at han også etterhvert sluttet som lærer, og starter som tømrer ved [REDACTED]. Hans fysiske helse har vært til hinder for utøvelsen av yrket som tømrer, og han har etter hvert redusert sin stilling der. Dersom man tenker tjenesten borte, finner nemnda det sannsynliggjort at skadelidte ville ha fortsatt sin karriere i Forsvaret eller eventuelt som lærer. Det er hans psykiske belastningslidelse som hindrer ham i å stå i arbeidet han opprinnelig hadde planlagt og som medførte at han søkte seg over i annet arbeid.

SPK hevder at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort. SPK bærer bevisbyrden for dette. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

Det fremkommer i dokumentasjonen at skadelidte i [REDACTED] fikk hofteproblemer. Dette har til tider vært omfattende plager, som har medført operasjon i den ene hoften og lengre tids sykemelding i etterkant. Etter nemndas syn er det imidlertid ikke sannsynliggjort at skadelidtes hofteplager ville medført helt eller delvis uførhet om tjenesten tenkes bort. Det er da sannsynlig at skadelidte ville ha fortsatt i Forsvaret. Skadelidte kunne fungert i en full stilling i Forsvaret som er forenlig med hans hofteplager, dersom man tenker tjenesten i [REDACTED] borte. Således ville skadelidte med overveiende sannsynlighet hatt en høyere inntekt enn han har i dag. Nemnda finner etter dette at tjenesten har begrenset og forhindret skadelidte i å ha en normal karriereutvikling i Forsvaret, og således påført ham et inntektstap. Tjenesten har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skadelidtes nedsatte ervervsevne. At hans fysiske helse svikter, når han søker å utnytte sin ervervsevne på annet hold, danner ikke grunnlag for å avvise tjenesten som årsak til ervervsuførheten, all den tid det fremstår som overveiende sannsynlig at skadelidte ville kunne ha opprettholdt sin ervervsevne, i mindre fysiske belastende stillinger om tjenesten tenkes bort. Nemnda finner det således sannsynliggjort at skadelidtes reduserte inntekt, skyldes hans psykiske belastningsskade.

Konsekvensen av dette er at skadelidte har krav på kompensasjon etter forskriften. Nemnda legger til grunn at skadelidte i dag fortsatt har en restervervsevne. Hadde skadelidte ikke slitt med hofteplager, ville han med bakgrunn i sin psykiske helse kunne ha opprettholdt en 40 % stilling ved [REDACTED]. Hadde skadelidte ikke vært i tjeneste fremstår det som sannsynlig at han ville ha vært i full stilling i Forsvaret eller tilsvarende. Lønnen ved [REDACTED]

utgjør i 100 % stilling kr 445.000. Med bakgrunn i den skade han er påført, kan ikke forventes at han vil kunne være i mer enn 40 % stilling med en lønn på ca. kr 180.000. Dersom han hadde fortsatt i Forsvaret ville lønnen ha utgjort ca. kr 600.000 i 100 % stilling. Det tilsier en redusert ervervsevne med ca. 65 %. Etter en skjønnsmessig vurdering, finner nemnda at skadelidte har krav på 65 % av 65G etter forskriften Del II. Til fradrag kommer tidligere utbetalt billighetserstatning.

For klageomgangen har advokat Tuflått fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr.38.662 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 13,75 timer forberedelse og 2 timer fremmøte. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda vil bemerke at kravet er høyt, og ligger i grenseland for hva som anses rimelig og nødvendig. Etter en totalvurdering finner nemnda likevel å ta kravet til følge.

3. Konklusjon

Klagen tas delvis til følge. Skadelidte innvilges 65 % av 65G etter forskriften del II. Til fradrag kommer tidligere utbetalt billighetserstatning.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 38.662,- inkl. mva. Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 6. oktober 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder